

20.8.2009

Dnro 2220/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anu Rita

ASIAKIRJAPYYNTÖÖN ANNETTUUN PÄÄTÖKSEEN OLISI TULLUT LIITTÄÄ VALITUSOSOTUS

1 KANTELU

Kantelija pyysi 12.6.2009 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan Länsi-Suomen aluevankilan menettelyä asiakirjapyyntöään koskevassa asiassa. Hän kertoi saaneensa asiakirjapyyntöönsä kielteisen vastauksen, johon ei ollut liitetty valitusosoitusta. Hänen kanteluunsa oli liitetty Länsi-Suomen aluevankilan kirje, jossa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lain 24 §:n 1 momentin 5 kohtaan viitaten todettiin, ettei kantelijalle voida toimittaa jäljennöksiä hänen pyytämistään asiakirjoista.

- - -

3 RATKAISU

Katson Länsi-Suomen aluevankilassa menetellyn lainvastaisesti, kun kantelijalle annettuun päätökseen ei ollut liitetty valitusosoitusta. Menettely on ollut lainvastaista siinäkin tapauksessa, että tarkoitus ei ole tuossa vaiheessa ollut antaa asiassa viranomaisen päätöstä vaan niin sanottu ensi vaiheen päätös, koska kantelijalta ei ilmeisesti ole tiedusteltu, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi valituskelpoisen viranomaisen päätöksen laatimista varten.

3.1 Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (JulkL) mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu (14 § 2 mom). Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on:

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy;
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi;
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä

4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista (14 § 3 mom).

Viranomaisen JulkL:ssa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen (JulkL 33 § 1 mom).

Hallintolain 47 §:n mukaan päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on liitettävä valitusosoitus.

3.2

Saatu selvitys

Länsi-Suomen aluevankila on vastannut kantelijan kirjallisesti esittämään asiakirjapyyntöön seuraavaa:

"Viite: asiakirjapyyntöne 5.6.2009

Olette pyytäneet Länsi-Suomen aluevankilaan osoittamassanne kirjeessä toimittamaan Teille kopiot Rikosseuraamusviraston ja Länsi-Suomen aluevankilan sekä Länsi-Suomen aluevankilan ja Turun vankilan vuosien 2008 ja 2009 tulossopimuksista.

Kysymyksessä olevat asiakirjat sisältävät myös sellaista vankeinhoitoviranomaisten suunnitelmia koskevia tietoja, joista tiedon antaminen voisi vaarantaa rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä. Sen vuoksi asiakirjat ovat viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (21.5.1999/621) 24 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella salassa pidettäviä eikä Teille voida pyytämistänne asiakirjoista jäljennöksiä toimittaa."

Vastauksen on esittelystä allekirjoittanut aluevankilan johtajan sijainen.

Kantelun johdosta annetussa Länsi-Suomen aluevankilan selvityksessä todetaan kantelijan jo aiemmin vaatineen Etelä-Suomen aluevankilalta jäljennöksiä samoista asiakirjoista kuin nyt Länsi-Suomen aluevankilaan osoittamassaan kirjeessä. Selvityksen mukaan Etelä-Suomen aluevankilan kantelijan asiakirjapyyntöön laatimassa kirjeessä on ollut myös valitusosoitus ja kantelija on valittanut asiasta Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, missä asian käsittely on kesken.

Selvitykseen on oheistettu Etelä-Suomen aluevankilan kantelijan asiakirjapyyntöön antama päätös, joka koski Rikosseuraamusviraston ja Etelä-Suomen aluevankilan sekä Etelä-Suomen aluevankilan ja Riihimäen vankilan välisiä vuoden 2008 tulossopimuksia.

3.3

Kannanotto

Asiassa jää epäselväksi, onko kantelijan Länsi-Suomen aluevankilasta asiakirjapyyntönsä saama vastauskirje tarkoitettu olemaan viranomaisen asiassa tekemä hallintopäätös vai JulkL:n 14 §:n 3 momentin mukainen niin sanottu ensi vaiheen päätös. Länsi-Suomen aluevankilan menettely on joka tapauksessa vaarantanut perustuslain 21 §:ssä turvattun oikeuden muutoksenhakuun ja kumpikin mahdollinen menettelytapa on seuraavin perustein lainvastainen.

Jos kyseessä on ajateltu olevan JulkL:n 14 §:n 3 momentin mukainen menettely, kantelijalta olisi tullut tiedustella, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi siten, että hänelle annetaan asiassa valituskelpoinen viranomaisen päätös. Asiakirjoista tai Länsi-Suomen aluevankilan selvityk-

sestä ei käy ilmi, että tällaista tiedustelua olisi tehty tai annettu muutakaan mainitun lainkohdan mukaista ohjausta.

Jos kyseessä on ajateltu olevan viranomaisen päätös, päätökseen olisi tullut hallintolain mukaisesti liittää valitusosoitus.

Kantelijan pyyntö ei ole koskenut asiakirjoja, joiden antamista koskeva kantelijan valitus on jo vireillä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa, vaikka Länsi-Suomen aluevankila on selvityksessään näin todennut. Aluevankilan lienee ollutkin tarkoitus todeta, että kyse on ollut vastaavan tyyppisistä asiakirjoista. Tämä ei kuitenkaan ole peruste olla noudattamatta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja hallintolakia.

4

TOIMENPITEET

Saatan käsitykseni asiakirjapyyntöä käsittelevän lainvastaisuudesta Länsi-Suomen aluevankilan tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän Länsi-Suomen aluevankilan johtajalle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös Rikosseuraamusvirastolle.